

nieuwsbrief juni 2012

MEDISCHE MISSIE ZUSTERS

Art Club Don Bosco

Zuster Els Schure leert
Filippijnse jongeren grafische
technieken

Kunst en Healing

De positieve invloed van creativiteit bij
HIV-positieve patiënten in Kenia

Zeven vragen aan...

Gertrude Vlaar over het belang
van poëzie

Jaarverslag 2011

Hoe zijn uw giften besteed

Bezoek ook onze website:
www.medischemissiezusters.nl

Creativiteit en Heelwording

Colofon

Medische Missiezusters is een uitgave van de Stichting Vrienden van de Medische Missiezusters om geïnteresseerden te informeren over leven en werk van de medische missiezusters.

Redactie

Magda Van Hoyweghen, MMZ
Mirjam Koevoets, MMZ
Tjitze Vogel
Natascha Catoire (eindredactie)

Commentaar en reacties

Te richten aan:
Redactie,
vriendenmmz@antenna.nl

Nederland

Wittevrouwensingel 55
3572 CB Utrecht
Telefoon 030 2732 503
ING Bank 33 56 00
Rabobank 3642 60 602

België

Ciambertlanidreef 25/2
B-9120 Beveren
Telefoon 03 2954 090
ING Bank 320 015 396 596
IBAN BE 65 320 015 396 596

Internet

E-mail:
vriendenmmz@antenna.nl
Website:
www.medischemissiezusters.nl

Vormgeving

Arti Medica, Ben Kooloos
www.artimedica.nl

Druk

ID Print, Roelofarendsveen

Foto's

Archief MMZ

Medische Missiezusters wordt tweemaal per jaar toegezonden aan donateurs en geïnteresseerden. Ook interesse? Stuur een mailtje of bel met het kantoor in Utrecht. De nieuwsbrief wordt kosteloos toegezonden, er wordt gevraagd om een vrijwillige bijdrage.

De Stichting Vrienden MMZ is bij de fiscus geregistreerd als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De Vrienden betalen geen belasting over schenkingen, erfenissen en legaten, u kunt giften aftrekken van de belasting.

ISSN: 0926-1281

Van de redactie

Ruim een half jaar geleden begon ik vol verwachting en enthousiasme aan mijn nieuwe baan als bestuurssecretaris bij de Vrienden Medische Missiezusters. De vacature was niet ontstaan doordat mijn voorganger een andere werkgever had gevonden. Mark van Kuilenburg, de toenmalige bestuurssecretaris was ziek, ernstig ziek en kon zijn taak niet hervatten. In november 2011 bereikte ons het bericht dat hij was overleden.

Mark is vanaf half augustus 2006 bij de Stichting Vrienden MMZ komen werken. Het bestuur van de stichting Vrienden MMZ en zijn directe collega's hebben hem leren kennen als een fijne collega die altijd heel geïnteresseerd was in het welzijn van zijn collega's en hun naaste familie.

In zijn werk was hij altijd bezig om zich nieuwe vaardigheden en kennis eigen te maken. Hij vond het belangrijk om goede contacten te onderhouden met andere organisaties, die zich bezighouden op hetzelfde vlak als de Stichting Vrienden. Het welzijn van de zusters in de diverse landen ging hem ook zeer ter harte. Hij zette zich in om ook andere organisaties te interesseren voor de projecten van de zusters.

Mark was heel creatief. Dit kwam o.a. tot uiting in het mede ontwikkelen van de website van de Stichting Vrienden. Voor het bewerken van de foto's van projecten, die door zusters opgestuurd werden, zocht hij het internet af naar het juiste programma om de bewerkingen te kunnen doen die hij in gedachten had.

Zijn kennis van de Nederlandse taal gebruikte hij creatief bij het samenstellen van artikelen voor de Nieuwsbrief en het vullen van de website met steeds weer nieuwe artikelen. Zelfs tijdens zijn ziekte hield hij een weblog bij waarop hij vertelde over zijn leven op dat moment. We citeren een gedicht dat hij op zijn weblog geplaatst heeft.

Ik lig alleen
Roerloos alleen
En staar en stom in de nacht
Een vogel zie ik, een witte haan
Een grote witte haan.
Pikt die of roept die?
En dan ten dode of ten levende?
En voor u of voor mij?
Of maakt dat niet uit?
Oh God, doe mij iets, Om Uwent, Uwent wil.
Ik lig alleen, en wacht op iets
In de nacht.

Mark van Kuilenburg

Wij hebben helaas veel te vroeg afscheid van hem moeten nemen.

Bestuur en collega's Stichting Vrienden Medische Missiezusters

Namens de redactie,
Natascha Catoire

Foto voorpagina met dank aan Stichting Religieuzen Tegen Vrouwenhandel

Art Club Don Bosco

Zuster Els Schure

Na haar opleiding grafische vormgeving ging Zuster Els Schure in 1969 naar de Filippijnen om de zusters daar te steunen bij publiciteitswerk. Na een aantal maanden kwam de vraag om bij een jeugdhuis van de paters Salesianen van Don Bosco les in grafiek te geven aan een aantal jongens die het therapeutisch nodig hadden en een paar die echt begaafd waren.

"Ik reageerde heel enthousiast want ik wilde altijd al iets maatschappelijks doen naast grafische vormgeving waar ik voor opgeleid was. Ik zou beginnen – dacht ik – met 7 kinderen. Er kwamen er 37 opdagen, jongens en meisjes tussen de 5 en 18 jaar. Er was weinig te doen voor ze en ze hadden er van gehoord en wilden meedoen. Het jeugdhuis lag midden in de grootste krottenbuurt van Manilla. Ik had een paar tubetjes drukinkt en plakkaatverf bij me. De paters had ik verteld dat ik een pak papier nodig had. Stencilpaper. We gaan drukken, zei ik tegen ze. Jullie hebben allemaal al een drukvorm bij je; je hand. Dat werd een prachtige puinhoop. De keer daarna hebben we er twee groepen van gemaakt en namen we er een hele dag per week voor. Dat werkte. En ik kreeg ze aan de slag. Er zaten kinderen tussen met een enorme creativiteit en de onderlinge hulpbereidheid bij het maken was groot in de groepen. Voor leerlingen die zonder ontbijt gekomen waren ben ik maar begonnen in de pauze crackers uit te delen. Simpel, maar het stimuleert.

Els legt een serie prachtige lino's en tekeningen op tafel, allemaal met een naam en een verhaal. Te veel om op te noemen. De kinderen hebben hun leven en dromen getekend.

Ik ben gewoon begonnen met ze alles te leren wat ik wist en kende aan technieken voor zover we aan materiaal konden komen. Het was heerlijk om met hen te werken. Tot op de leeftijd van een jaar of twaalf waren ze als sponsjes, daarna bleven de begaafden over, die vaak ook wel een en ander van hun werk konden verkopen. Een aantal van hen had ook de mono-type druktechniek geleerd: tekenen op een geïnkte plaat, papier erop leggen, en het er dan voorzichtig afhalen. Daarnaast heb ik ze de bewerkelijke gom-batik techniek bijgebracht. Dat is batik op papier. Een schitterende voor hen nieuwe

techniek die er bijna als een icoon uitziet. Prenten en kaarten drukten we zelf af met een oude mangel en de tekenschriften bonden we zelf in. Het hele productieproces konden we zo in eigen hand en daarmee betaalbaar houden. Zo hebben we jarenlang op eigen kracht kunnen draaien. We hadden veel aanloop in die dagen. Medezusters, familie van de kinderen, toeschouwers uit de wijk en op den duur zelfs vrij veel Nederlandse aanloop. We begonnen goed te verkopen waardoor de kinderen aan het eigen gezin konden bijdragen en later zelfs studeren zodat de meer getalenteerde grotere kinderen een echt inkomen hadden.

In 1978 ben ik weer terug gegaan naar Nederland. De 'Don Bosco Art Club' heeft daarna nog een aantal jaren zelfstandig bestaan. In 1986 ben nog eens teruggeweest en hebben we een reünie gehouden met de toen ouder geworden jongeren die er nog woonden. Een was criminoloog geworden, een ander politiemann, weer een ander stratenmaker. Er werd uitgebreid gepraat over die tijd waarbij het me opviel dat het tekenen niet meer het belangrijkste voor ze leek. Dat was veel meer wat ze daar ervaren hadden. Levenslessen, kameraadschap, zelfvertrouwen.

Tjitze Vogel

KUNST EN HEALING

Kunst brengt mensen samen in vreugde, leed en pijn en helpt om de barrières tussen mensen weg te nemen of deze tenminste te verzachten.

In Afrika, waar HIV/AIDS toch een grote verwoesting heeft veroorzaakt en vaak ontredde en eenzaamheid heeft gebracht, hebben mensen ook nood aan bijeenkomsten, aan samenzijn, aan het delen niet alleen van hun verdriet en hun teleurstellingen maar ook van hun verwachtingen. Ze zien uit naar het uitwisselen van gedachten en gevoelens waar ze dan de mooie naam 'palaveren' aan gegeven hebben. Bij hen speelt het gemeenschapsgevoel een grote rol, veel groter dan hier in Europa, en dat gemeenschapsgevoel wordt nog aangewakkerd en gevoed door samen iets te ondernemen, door een gemeenschappelijk project te hebben waarvan creativiteit en dan vooral lokale kunst een dankbaar

gegeven is. Deze kunst is niet alleen mooi, maar ze werkt ook helend. Tekenen, boetsen, muziek maken, kralen aaneenrijgen tot prachtige sieraden of gebruiksvoorwerpen, dat alles samen kunnen doen is voor velen een vorm van therapie en een aanzet tot genezing.

In Loitokitok, een dorpje in Kenia dicht bij de Tanzaniaanse grens en overschaduwde door de machtige Kilimanjaro, werkt Zr. Patricia Patton. Pat is een medische missiezuster uit Noord Amerika, heeft haar hart aan Afrika verloren en woont al bijna 40 jaar onder de Masaai. Pat is daar aan de slag gegaan als verpleegster maar heeft een groot aandeel gehad in het oprichten van het eerste zieken-

huis in Masaai-land: het 'Loitokitok District Hospital'. In de loop van al die jaren heeft ze met de ondersteuning van de lokale bevolking meer dan 300 'health-workers' opgeleid die nu in hun eigen omgeving helpen bij het voorkomen en genezen van malaria, blindheid, TBC en de laatste 20-30 jaren ook HIV/AIDS.

Zo werd ook 'Boma la Tumaini', huis van (de) hoop, gebouwd als het laatste nieuwe project van Loitokitok hospitaal. Dat gebouw wordt nu gebruikt als een centrum waar niet alleen bijeenkomsten plaats vinden van HIV positieve patiënten, maar waar ook iedereen uit de omgeving informatie kan krijgen over deze besmetting én na de nodige voorlichting ook eventueel kan getest worden.

Patiënten kunnen daar dan verder behandeld worden en met raad en daad worden bijgestaan. Vanuit dit centrum wordt ook aan scholen voorlichting gegeven en meer recent zijn ze ook op de wekelijkse markt in Loitokitok met een mobiele unit gestart om daar voorlichting te geven. Hun werk wordt echt gewaardeerd in de omgeving en Boma la Tumaini is nu ook nationaal erkend als een 'centre of excellence for counselling and testing'.

FRIFAT, Friends Fighting Aids Together

Eén van de support groepen daar opgericht is FRIFAT, FRIends Fighting Aids Together. Het is een support groep van en voor mensen die HIV positief zijn. De leden van de groep komen regelmatig samen om informatie te ontvangen en te delen. Ze steunen en helpen elkaar in moeilijke omstandigheden en hebben een hechte onderlinge band.

Om in hun eigen levensonderhoud en dat van hun familie te voorzien zijn ze met 'income-generating projects' gestart. FRIFAT onderhoudt bijvoorbeeld een stuk land waar lokale gewassen groeien die ze zelf gebruiken en ver-kopen in het dorp. Waar ze ook heel erg van houden is het werken met kralen voor de bekende Maasai sieraden en gebruiksvoorwerpen. Met de inkomsten willen ze hun leden en elkaar helpen en financieel bijstaan. Als één van hun leden overlijdt komt de groep op voor alle onkosten, de begrafenis inbegrepen.

Het samen werken met kralen en het versieren van gebruiksvoorwerpen wordt door hen zelf ook ervaren als een helend proces. Tijdens hun gezamenlijke activiteiten vertellen ze hun eigen verhaal soms ontroerend, soms ruw, maar volgens Afrikaanse traditie zijn er opbeurende woorden en bemoedigen en steunen ze elkaar. Dit gezamenlijke creatieve werk brengt een positieve sfeer. Kunst en creativiteit heeft hier heel nadrukkelijk een helende, genezende inbreng. Doordat ze openlijk met elkaar over hun ziekte kunnen praten, erkennen de leden dat ze er lichamelijk beter van worden en hun leven beter aankunnen.

FRIFAT is één van de weinige groepen waar de leden openlijk kunnen en mogen uitkomen voor hun HIV

status en dat is een zeldzaamheid. Bij vele andere stammen o.a. bij de Luo, zijn de mensen besmet met HIV nog erg gestigmatiseerd. Volgens hen is de oorzaak van de besmetting 'witchcraft' en daarom moet het ook met witchcraft behandeld worden. Een heel moeilijke klus!

Kunst komt van binnenuit en groeit daar. Het is een ideale therapievorm om innerlijke processen zichtbaar te maken. Mensen in Loitokitok, die

besmet zijn met het HIV virus, mogen en kunnen ervaren hoe het creatief samenwerken hen weer zin geeft in het leven. Het brengt hen er toe hun positieve instelling ook aan anderen, vooral aan HIV-positieve tochtgenoten, door te geven.

Tekst:

Magda van Hoyweghen in samenwerking met Pat Patton

Word donateur! Steun de HIV/AIDS projecten in Afrika!

Een aids-wees heeft voor € 20,- schooluniformen. Voor € 15,- krijgen de wezen extra voeding van de zusters. Een Community Health Worker (gezondheidswerker) opleiden kan voor € 50,- p.p.p.j.

Rabobank nr. 3642.60.602
ING/Postbank nr. 33 56 00

Wilt u meer informatie over de projecten? Neem contact met ons op, wij staan graag voor u klaar. Telefoon: 030-2732503 (ma t/m do).
Email: vriendenmmz@antenna.nl
www.medischemissiezusters.nl

7

Zeven vragen aan... Gertrude Vlaar MMZ

1. Wanneer heb je ontdekt dat je een talent hebt voor poëzie?

Als kind maakte ik al gedichtjes. Ik herinner me dat mijn moeder haar eerste stofzuiger kreeg en daar erg gelukkig mee was. Het ontroerde me mijn moeder zo blij te zien en toen heb ik voor haar een gedichtje gemaakt. Ik maakte eigenlijk al rijmpjes en liedjes bij gelegenheden en over dingen die me raakten vanaf de tijd dat ik kon schrijven.

2. Heb je jezelf hierin verder kunnen ontplooien als Medische Missiezuster?

In mijn *missietijd* gaf ik er weinig aandacht aan. In 1960 ben ik naar Welkom in Zuid Afrika gegaan als huishoudkundige voor grote inrichtingen. In die tijd ging het werk natuurlijk voor, daar was je voor gegaan. Maar in de talencursus die we volgden wees de docent ons op het belang van poëzie om de cultuur te leren kennen en dat was mij uit het hart gegrepen!

3. Welke kansen heb je gehad voor je verdere ontwikkeling?

In de tijd van vernieuwing in de *Society* kon ik in 1968 de opleiding verpleegkunde in Durban gaan doen en aansluitend de vroedvrouwen opleiding in Kaapstad. Daardoor kreeg ik een heel wat ruimere blik op de mensen, de sociale en culturele realiteit en mijn gevoel van verbondenheid.

4. Wat deden deze ervaringen dan met je?

De verruiming, het geraakt worden door de verscheiden-

heid met haar onderliggende eenheid, brachten mij tegelijkertijd tot grotere gevoeligheid en verdieping. Later ben ik de boeken van Irene van Lippe-Biesterfelt gaan lezen en ik vond daar veel inspiratie en herkenning in. Ik kreeg steeds meer behoefte om de schoonheid en het onnoembare toch te verwoorden.

5. Je hebt je gedichten ook uitgegeven hé?

Ja, daar had ik veel moed voor nodig. We hebben een gedichtenbundeltje gemaakt waarvan de opbrengst voor een goed doel bestemd was en er zijn toen meer dan 300 exemplaren verkocht. In totaal heb ik 5 bundeltjes gemaakt. Ik ben lid van *Schreef*, een vereniging voor dichters en heb in 2005 de *Rinke Tolman Poëzieprijs* gewonnen.

6. Hoe is het leven nu voor je?

Inmiddels heb ik de eerbiedwaardige leeftijd van 85 jaar bereikt. Ik schrijf nog steeds gedichten, daar is nu alle tijd voor. Het meest geniet ik van de stilte en de natuur, waarin ik de verbondenheid met alles wat leeft kan ervaren.

7. Hoe heeft dit alles jouw religieus leven mede vorm gegeven?

Het is eenvoudiger geworden. Verbondenheid met alles in dit universum ervaar ik als de kern van mijn leven en van mijn gebed. Ik ben heel blij met mijn roeping.

Mirjam Koevoets

In Memoriam

Zr. Hermine Houtman uit Rotterdam is op 30 januari in Huize Mariënhave te Warmond overleden op de leeftijd van 94 jaar. In 1939 trad ze toe tot de mmz in Engeland, in 1943 deed ze haar professie in Amerika. Ze was actief in India, Engeland en Rome. In de jaren 70 kwam ze bij een nieuwe mmz leefgroep in de Amsterdamse Bijlmer. Haar liefde voor muziek, taal, natuur en tuinieren en haar goede stem was een gift voor velen in de buurt en de parochie. De laatste jaren heeft Hermien het leven heel langzaam moeten loslaten.

Zr. Marie Thérèse Reimert geboren in Raalte kwam naar Imstenrade in 1952 waar ze op velerlei gebied actief was. In 1969 vertrok ze naar Afrika waaraan ze voorgoed haar hart verloor. Ze was 2 jaar in Welkom, (RSA) daarna 13 jaar in Swaziland en daarna nog eens 13 jaar in Malawi. Marie Therese was héél gewoon zichzelf: hartelijk en dienstbaar. Dat maakte haar erg geliefd in haar omgeving. In 1997 kwam ze terug naar Nederland; de laatste jaren woonde ze in Catharinahof in Nijmegen, waar ze op 30 januari op 84 jarige leeftijd overleed.

Jaarverslag 2011

In 2011 steunde u de Stichting Vrienden Medische Missiezusters met een bedrag van € 229.398 waarvan ruim € 45.000 werd gegeven met een speciale bestemming. Aan erfenissen, legaten en schenkingen kwam er een bedrag binnen van € 166.064 en de opbrengsten uit vermogen bedroegen € 154.078.

In totaal een bedrag aan opbrengsten van € 549.540. Een heel mooi en substantieel bedrag waarmee we weer diverse goede en mooie dingen konden doen.

Aan steun voor projecten met een speciale bestemming werd een bedrag van € 45.544 overgeboekt terwijl aan overige projecten in het buitenland € 223.913 werd uitgetrokken. Voor de zorgkosten van onze zusters in het district Nederland/Belgie is het jaarlijkse bedrag gereserveerd van € 200.000 en aan andere lasten (o.a. publiciteits- en bureaunkosten) werd een bedrag van ruim € 121.000 betaald. Met dit laatste bedrag zit de Stichting MMZ ruim onder de 25% norm van het CBF.

Omdat er vorig jaar (2010) een groter bedrag was binnengekomen aan legaten en erfenissen dan dat er was begroot konden we in dit boekjaar (2011) meer aan projecten financieren dan het bedrag aan baten dat hiervoor was binnengekomen. Het bestuur geeft hiermede invulling aan het beleid nl dat 'extra' inkomsten pas aan aanvragen/projecten kunnen worden besteed als ze daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

IHM Hospital India

UITGAVEN STICHTING VRIENDEN MMZ

I. Steun voor projecten	€ 268.457
Ethiopië	
• Voortzetting preventieprogramma om de vrouwensterfte bij bevallingen te verminderen, in het ziekenhuis van Attat	15.000
• Training aan een groep professionals voor de begeleiding en opvang van wees- en kwetsbare kinderen	10.000
Oeganda	
• Voortzetting Hiv-aids programma in Rubanda	6.833
Kenia	
• Aanleg waterput	17.772
• Naailessen voor tienermoeders	3.000
Ghana	
• Bijdrage aan de aanschaf van een auto t.b.v. missiewerk	8.500
India	
• Heropbouw en uitbreiding van Kodaikanal House	82.730
• Renovatie en uitbreiding van IHM hospital	33.850
• Medische hulp en voorlichting op gebied van gezondheid, hygiëne en voeding	3.316
Venezuela	
• Uitbreiding van de locatie voor de opvang van geestelijk gehandicapte kinderen	5.411
Peru	
• Kosten opvang en revalidatie van gehandicapte kinderen	26.997
Pakistan	
• Verlenen van medische hulp aan de allerarmsten en het geven van voorlichting op het gebied van gezondheid, hygiëne en voeding	7.950
Polen	
• Conferentie tegen de handel in vrouwen	2.554
Giften met bestemming	45.544
Giften die donateurs zelf bestemmen voor een specifiek project in het buitenland (o.a. in Kenia, Ghana, India, Pakistan, Indonesië, Brazilië, Ethiopië, Peru en Haïti)	
II. Steun voor de zusters in Nederland/België	200.000
III. Kosten kantoor, salarissen, publiciteit, etc.	111.000
IV. Reservering groot onderhoud kantoorpand MMZ	10.000
T O T A A L	€ 589.457

Qua overheadkosten zit de Stichting Vrienden MMZ ruim onder de 25%-norm van het CBF. Het officiële jaarverslag is altijd voorzien van een accountantsverklaring. Wilt u meer weten over het jaarverslag 2011, neem dan contact op met het kantoor van de Stichting Vrienden Medische Missiezusters, vriendenmmz@antenna.nl.

Zoals de snaar
van een instrument
een klank vertolkt
die het mensenhart
ontroert,
zo is de stilte
een instrument
van rust
waar geluid
noch woord
aanwezig is.
het hart verstaat
zonder taal
of weten;
God bestaat.

*Odilia Bruls mmz *1915-†2006*

HANDWERK

gebogen over de quilt
wordt mijn leven
steek voor steek zichtbaar
in vormen en kleuren

naald en draad
bewerken de aarde
van mijn innerlijk landschap

waar stilte toeneemt
wordt eenheid geschapen
ontwaakt de ziel

*Gertrude Vlaar mmz *1926*

